

3.søndag i påsketiden

26.april 2020

Vikarprest Bendik Baasland

Jeg er den gode gjeteren. Den gode gjeteren gir livet sitt for sauene. Men den som er leiekar og ikke gjeter, og som selv ikke eier sauene, han forlater dem og flykter når han ser ulven komme, og ulven kaster seg over dem og sprer flokken. For han er bare leiekar og har ingen omsorg for sauene. Jeg er den gode gjeteren. Jeg kjenner mine, og mine kjenner meg, slik som Far kjenner meg og jeg kjenner Far. Jeg gir livet mitt for sauene. Jeg har også andre sauer, som ikke hører til denne flokken. Også dem må jeg lede. De skal høre min stemme, og det skal bli én flokk og én gjeter.

Far elsker meg fordi jeg gir livet mitt for siden å ta det tilbake. Ingen tar mitt liv, jeg gir det frivillig. For jeg har makt til å gi det og makt til å ta det tilbake igjen. Dette er oppdraget jeg har fått av min Far.» (Joh 10,11-18)

Vi er inne i en tid som er krevende for oss som samfunn og som enkeltindivider. Likevel fortelles det historier om mennesker som vanligvis strever med livet, men som nå opplever at livet er bedre. Dette er ikke et nytt fenomen. I studier som ble gjort i etterkant av andre verdenskrig er det gjort oppsiktsvekkende funn. Blant annet ble det i England funnet at mennesker som var bosatt på steder som ble bombet, hadde mindre grad av mentale utfordringer enn de bodde på steder som ikke ble det. I en annen stor studie fant man mindre angst blant tyskere som hadde opplevd bombingene enn de som ikke hadde det. Mange har også hørt historier om mennesker som blir rammet av alvorlig sykdom, men som på tross av smerte og dystre framtidsutsikter, finner tilbake til gleden i livet.

Det er fascinerende at tilsynelatende traumatiske tider kan ha en helbredende effekt på mennesker. Det kan virke som at det å bli konfrontert med sin skjebne eller erkjenne at det ikke nytter å jage etter et bedre liv, er befriende for mange.

Jeg har en viss sympati for leiekaren i lignelsen i dagens tekst. Kan man forvente at han gir sitt liv for sauene? Uten å kjenne til yrkeskodeksen blant gjeterne, synes jeg flukt virker som en adekvat respons i møte med et ulveangrep. Leiekaren er ikke den onde i lignelsen, det er det ulven som er, men leiekaren er fremdeles ikke gjeteren vi kan ha tillit til.

Det betyr at vi i stedet for å lete etter en ond verdenshersker, kanskje heller bør konsentrere oss om å identifisere det som vi knytter oss til som virker godt, men som ikke er Gud.

Jeg tror den listen er lang. Det kan være materielle ting eller penger. Det kan være en sunn livsstil eller produktivitet. Ting som i utgangspunktet ikke trenger å være skadelig, men når angrepet kommer, er det ikke noe som kan redde oss. Det kan til og med være kirken eller kirkens lære. Den er en hjelp for oss *til* gjeteren, men den *er ikke* gjeteren. Og blir den angrepet gjør den ingenting for at ikke flokken blir spredd. At læren er gjeteren for mange er enkelt å bevitne. Det er ikke få teologiske stridsspørsmål som har ødelagt fellesskap mellom mennesker.

I versene før dagens tekst sier Jesus at han er porten og at gjeterne trenger å gå gjennom porten. Kanskje får vi i dag først og fremst en invitasjon til å gjøre som Jesus. Jesus gav sitt liv for sauene. Han overga seg selv. Han sa: «Ingen tar mitt liv, jeg gir det frivillig.» Invitasjonen er ikke nødvendigvis det at vi skal gi vårt liv for andre, men at vi skal gi opp det vi betrakter som vårt. Gi frivillig det som er vårt.

Det er befriende å overgi seg. Slutte å måtte klare alt. Slutte å måtte vite alt. Slutte å kontrollere alt. Rusavhengige kjenner dette bedre enn noen. Det første steget i det såkalte 12-trinnsprogrammet er å gi opp. 12-trinnsprogrammet ble utarbeidet av teologer fra metodistkirken til hjelp for alkoholikere å finne veien ut av avhengigheten. I forsøket på å bli fri fra rusen må man ta tolv steg, og det første innebærer å gi opp ideen om at man kontrollerer rusen og innse at livet er umulig å mestre.

Jeg tror de fleste av oss hadde hatt godt av å gå gjennom dette programmet. Ikke nødvendigvis som rusavhengige, men som avhengige av en eller annen leiekar. Å bli likt, å være sterk, å eie ting, å produsere, å ha svaret på alt. Det er først når vi gir opp dette at vi kan gå videre til det neste trinnet. Å gi oss over til en makt større enn oss selv. Det er trinn 2 i programmet. Og det er det det vil si å gå fra leiekar til den gode gjeteren.

Det betyr ikke at du skal gi opp kampene i livet. Det betyr bare at du skal overgi det du ikke har makt over. Eller bedre formulert i bønnen til teologen, Reinhold Niebuhr, og som 12-trinnsprogrammet har trykket til sitt bryst:

Gud, gi meg sinnsro til å akseptere de ting jeg ikke kan forandre,
mot til å forandre de ting jeg kan,
og forstand til å se forskjellen.